

פתרון בחינה בדיני עונשין - (מועד א')

שאלה 1:

תאופיק וסרי הינם מבצעים בצוותא. מבצעים בצוותא: ס' 29 לחוק העונשין. היסוד העובדתי-
"עשיית מעשים לביצוע" - לסרי ולתאופיק הייתה שליטה פונקציונאלית על האירוע. היסוד הנפשי-
ס' 29 הינו ס' של מחשבה פלילית. יש צורך ביסוד הנפשי של העבירה המבוצעת כפי שאפרט
בהמשך. מודעות לפעילות בצוותא כדי להגשים תוכנית משותפת שמתקיימת בענייננו. מבצעים
בצוותא ישאו בעונש מלא.

סעיף 239- חבלה בכוונה מחמירה: היסוד העובדתי-התנהגות- העושה, פוצע או גורם. נסיבה-
שלא כדין, בחברו. תוצאה-חבלה חמורה. סרי ותאופיק אכן גרם לחבלה חמורה לאמיר בכך שירו
בו. היסוד הנפשי- רכיב הכרתי- הייתה להם מודעות לטיב ההתנהגות, לטיב הנסיבות ולאפשרות
קרות התוצאה על פי חזקת המודעות. הפתיח של הסעיף מנוסח כך שהיסוד הנפשי הכולל של
הסעיף הינו יסוד נפשי של כוונה והוא מתקיים גם בכל הסעיפים הקטנים של הסעיף. במקרה של
סעיף קטן 1 מדובר בעבירת תוצאה ולכן היסוד הנפשי הוא מסווג כוונה כאמור. ניתן לבחון זאת
לפי הלכת הצפיות בדרגה של קרוב לוודאי שההתנהגות שלו תוביל לחבלה חמורה. קש"ס- מבחן
האלמלא- האם אלמלא היה היו יורים בו הייתה נגרמת החבלה החמורה? לא. צפיות- האם היה
יכול לצפות כי אם ירו בו, תרגם לו חבלה חמורה? כן. סעיפה הינה משדלת לרצח. נבחן את ס' 30.
היסוד העובדתי- מתקיים שכן סעיפה עודדה ושכנעה ואף הייתה זו שהגתה את התוכנית. בנוסף,
נראה כי מתקיים קש"ס בין ההתנהגות המשדלת לביצוע העבירה וכן לאור העובדה כי השידול
הופעל עובר לגיבוש הרעיון אצל חסן והיא למעשה שתלה את הרעיון במוחו, נראה כי היסוד
העובדתי מתקיים. התוצאה במקרה הנ"ל הוא ביצוע העבירה ע"י חסן. **היסוד הנפשי-** מודעות
לטיב ההתנהגות ושאיפה להגשמת העבירה ע"י המשדל. נראה כי היסוד מתקיים. חסן הוא
המבצע העיקרי של עבירת הניסיון. לעניין הניסיון- ס' 25- **היסוד העובדתי-** "שאין בו הכנה
בלבד". מתקיים, חסן דקר את מראם ולכן ברי שיצא משלב ההכנה. **היסוד הנפשי-** במטרה
לבצעה- אין ספק כי לחסן הייתה מטרה ולראיה אמר למראם שהוא ישחט אותה. מדובר בניסיון
צליח מאחר שאם הרופאים לא היו נאבקים על חייה היא הייתה מוצאת את מותה. עבירה של
ניסיון לרצח הינה עבירת התנהגות ככל עבירות הניסיון. **היסוד העובדתי-** 1. התנהגות-
העושה...מנסה... לגרום. במקרה שלנו חסן דקר את מראם. 2. נסיבות- שלא כדין, אדם מותו.
מתקיים- מראם. אין ספק כי תומר ניסה לגרום למותה של מראם בכך שדקר אותה הוא אף תכנן
זאת מראש. **יסוד נפשי-** נדרשת מודעות להתנהגות, לנסיבות- מתקיים. רכיב חפצי- לפי פס"ד
דרעי התביעה אינה צריכה להוכיח כוונה תחילה ודי כי תוכיח כוונה, שהייתה לחסן כפי שעולה
מהעובדות. יצוין כי לאחרונה התקבל פסק דין חדש של בית המשפט המחוזי ולפיו יש להוכיח
כוונה תחילה גם בעבירה של ניסיון לרצח.

Each + 100 5712

שאלה 2:

לגבי נאסר, מסייע- היסוד העובדתי- כל התנהגות שיכולה לתרום ליצירת התנאים לביצוע עבירה(לפני או תוך כדי הביצוע) סיוע פיזי- עשיית כל מעשה לשם סיוע, ובכלל זה גם נוכחות. לפי ס' 31: "עשיית מעשה כד"י". כאמור מדובר בעבירת התנהגות מסוג מטרה. המודעות לכך שההתנהגות מסייעת ואין צורך לדעת את העבירה הספציפית שלה מסייע אלה סוג (בכר). לגבי סעיף 327. מדובר בעבירת התנהגות. היסוד העובדתי: התנהגות: השולל. נסיבה: לפגוע בפיכחוננו. לבצע פשע או עוון או להקל על ביצועם או להקל על בריחתו של עבריין לאחר ביצועם. במקרנו, הסבתא שמה נתנה לה תה עם חומר מטשטש דבר שיש בו כדי להשפיע על פיכחונה בכוונה לבצע פשע או עוון ולפיכך היסוד העובדתי מתקיים. יסוד נפשי: רכיב הכרתי: לפי חזקת המודעות הייתה לה מודעות לטיב ההתנהגות וטיב הנסיבות. מדובר בעבירת התנהגות מסוג כוונה מיוחדת כך שיש לבחון שתי מטרות. האחת, שיש בחומר כדי להשפיע על פיכחונה, מתקיים. והשנייה, בכוונה לבצע פשע או עוון, מתקיים במקרנו.

שאלה 3:

עבירה של גרימת מוות ברשלנות הינה עבירת תוצאה. היסוד העובדתי: התנהגות: הגורם. למותו- תוצאה. של אדם- נסיבה. ההגדרה לאדם קבועה בסעיף 308 ולפיה משעה שיצא הולד כולו חי מבטן אמו הריהו נחשב לאדם. בין שנשם ובין שלא נשם בין שיש לו מחזור דם ובין שאין לו, בין שנכרת חבל טבורו ובין שלא נכרת. במקרה זה נשאלת השאלה האם הנסיבה חייבת להשתכלל יחד עם ההתנהגות? בית המשפט קובע כי התשובה לכך שלילית וכי יכול שיהיה פער בזמן בין ההתנהגות לתוצאה, פער זמן שבו באה לעולם הנסיבה. אמת מידה ראשונה, היא הערך החברתי המוגן. במסגרת זו יש לבחון אם דרישת זיקה של עיתוי מקדמת הגנה ראויה על הערך החברתי המוגן בעבירה. אמת מידה נוספת, הינה סיווג העבירה כהתנהגות או כתוצאה כאשר בסוג העבירות השני אפשר שהתוצאה תתגבש לאחר ההתנהגות. אמת מידה שלישית, היא תפקידה של אותה נסיבה בעבירה. כך למשל באינוס אי ההסכמה חייבת להתגבש באותו הזמן של ההתנהגות אך אין זה המקרה ביתר העבירות כמו למשל בעבירה שלפנינו. בחינה של כל אמות המידה שצויינו מעלה מובילה, כך לפי בית המשפט העליון, לכדי מסקנה כי לא נדרשת זיקה של עיתוי בין הנסיבה ובין ההתנהגות בעבירה של גרימת מוות ברשלנות. במקרה בו עסקינן, מדובר בעבירת תוצאה שדרישה כזאת תותיר ללא הגנה מקרים בהם אדם בא לאוויר העולם לאחר ההתנהגות האסורה אך מת עקב התקיימותה. שנית, תפקידה של הנסיבה אדם קשור לתיבת התוצאה ולא להתנהגות. תפקידה של הנסיבה אדם היא לאפיין את התוצאה המזיקה ולפיכך אין לדרוש שזו תתקיים בזמן ההתנהגות. בנוסף, הצורך בהגנה על הערך החברתי המוגן שולל צורך בדרישת זיקה של עיתוי שכן עבירה זו נמנית על עבירות ההמתה שתפקידן הגנה על חיי אדם. מסקנה זו של בית המשפט העליון עולה בקנה אחד גם עם כללי הפרשנות שכן פרשנות זו מגנה על הערך המוגן ומשכך מגשימה גם את התכלית המונחת ביסוד העבירה. גישה זו משתלבת גם עם לשון החוק. עבירות ההמתה מנוסחות על דרך התוצאה האסורה ולא על דרך ההתנהגות.

79

5974

המכללה האקדמית נתניה
בית הספר למשפטים

מבחן בדיני עונשין - מועד א'

מרצה: פרופ' עמנואל גרוס
חומר עזר: ספרים פתוחים
משך הבחינה: שלוש שעות

הנחיות:

1. הבחינה מהווה 20% מהמשקל הסופי של הציון.
2. כדי לקבל ניקוד מלא בססו את תשובותיכם על סעיפי החוק והפסיקה הרלוונטיים.
3. אורך הפתרון כולו לא יעלה על 4 עמודים. כל חריגה ממסגרת המקום לא תיבדק. אין לכתוב תשובות בשורות כפולות.
4. בהצלחה!

שאלה מס' 1:

מראם הינה צעירה ממשפחה מסורתית. מראם המתגוררת עם בני משפחה ובכלל זה גם עם סבתא סעידה. אביה של מראם, חסן, אובחן בשנות התשעים כמי שסובל - מסכיזופרניה ומאז ועד היום מקבל טיפול תרופתי. לאחרונה מנהלת מראם קשר רומנטי עם אדם אחר שלא מקובל על משפחה של מראם.

לבני משפחה של מראם נודע על הקשר הרומנטי והם ביקשו ממנה להפסיקו ללא הצלחה. לאחר שבני משפחה נודע על קשרה עם אחר גם לאחר שביקשו ממנה לחדול ממנו, החליטו סרי(אחיה של מראם) ותאופיק(דודה של מראם) לעשות מעשה, נגשו לביתו של אמיר איתו מראם מנהלת את הקשר הרומנטי, המתינו לו ברכבם מחוץ לבית ועם יציאתו ירו בו וברחו מהמקום. בעקבות מעשה זה הוגש כנגדם כתב אישום. מאז מעצרו של סרי ותאופיק חשו בני משפחה האחרים של מראם כעס רב כלפיה. כמה ימים לאחר מכן, פנתה סעידה אל חסן ואמרה לו לרצוח את מראם שגרמה בהתנהגותה המופקרת, כך לטענתה, למעצרו של אחיה ודודה. סעידה אמרה לחסן כי לפני המעשה עליו להפסיק ליטול את התרופות אותן הוא נוטל בשל המחלה וכי לאור המחלה, הוא לא ייענש בשל מעשיו. סעידה הוסיפה ואמרה לחסן כי היא תדאג לכל מחסורו לאחר שירצח את המתלוננת ואת אמה.

חסן עשה כדבריה וחדל ליטול את התרופות וכמה ימים לאחר מכן ניגש אל מראם, כשהוא אוחז בידו סכין מתקפלת נעמד מולה ואמר לה שהוא צריך "לגמור עליה" ו"לשחוט אותה". חסן הטיח במראם שהיא גרמה "להרס" ביתו של חסן ומיד לאחר מכן דקר את המתלוננת בבטנה פעמיים. כתוצאה מכך, התמוטטה מראם, מדממת, על הרצפה. לאחר מכן יצא חסן מבית הלך לאימו ואמר לה אני רצחתי את מראם. מראם

הובהלה לבית החולים ושם הצליחו הרופאים להציל את חייה. הפרקליטות מבקשת להאשים את חסן ואת סעידה בניסיון לרצח על פי סעיף 305. כן, הפרקליטות מאשימה את תאופיק וסרי בחבלה בכוונה מחמירה. הניחו כי חסן נמצא כשיר לעמוד לדין. דונו בטענות הצדדים (50 נקודות)

שאלה מס' 2:

כעת הניחו כי האב נמצא לא כשיר לעמוד לדין וכי הוא לא נטל את תרופותיו זמן רב. הניחו כי סעידה ידעה היטב כי חסן לא בקו הבריאות וכי הוא לא נוטל וכי היא זו שאמרה לו כאמור לרצוח את מראם. בנוסף הניחו כי כשחסן ניגש אל מראם עם הסכין ואמר לה כי הוא עומד לרצוח אותה היה עימו אח אחר של מראם, נאסר, שלא אמר דבר ולא מנע את האירוע. כמו כן, הניחו כי לפני שחסן ניגש למראם כדי לרצוח אותה סעידה הכינה לה תה ובו תומר מטשטש. דונו באחריותה של סעידה ונאסר כעת. בנוסף, הפרקליטות מבקשת להאשים את סעידה גם בעבירה של שלילת כושר ההתנגדות לשם ביצוע העבירה לפי סעיף 327 לחוק העונשין. דונו בטענות הצדדים. (25 נקודות).

שאלה 3:

דוד נסע ברכבו לכיוון בצפת כשניסה להפעיל את הרדיו של מכוניתו ללא הצלחה. בשל התעסקותו עם תחנות הרדיו הוא לא שם לב אל הכביש ולכן לא הבחין מבעוד מועד בעצירתו של הרכב שנסע לפניו ופגע בו. רכבו של דוד סטה אל הנתיב הנגדי ושם התנגש חזיתית באישה בהריון מתקדם. בעקבות התאונה האישה נפגעה ולעובר שנשאה ברכבה נגרמה מצוקה והוא נולד בניתוח קיסרי אך ללא רוח חיים. לאחר מאמצי הרופאים הופיע דופק אצל העובר אולם, הוא נפטר לאחר 14 שעות. דוד הואשם בגרימת מוות ברשלנות. האם ניתן להרשיע את דוד בגרימת מוות ברשלנות במקרה זה? נמקו. (25 נקודות).

